

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційне дослідження Пен Юй
«Методика формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне
мистецтво)**

Актуальність теми дослідження та її наукова затребуваність

Актуальність дисертаційного дослідження Пен Юй зумовлено стратегічним напрямом модернізації системи вищої мистецької освіти, що є її переорієнтуванням з інформаційно-репродуктивної на компетентнісну. Системні реформи вищої освіти визначають попит до педагога динамічного, мобільного, творчого, здатного швидко адаптуватися до умов професійної діяльності. На цьому акцентовано увагу в Концепції Нової української школи, у формулу якої включено обізнаність та самовираження у сфері культури, здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Реалізація цих компетентностей залежить від творчих проявів людської свідомості і поведінки, тому так стрімко зростає інтерес наукової думки до проблем креативної підготовки майбутніх фахівців.

Для мистецької освіти зазначені положення є вельми важливими, тому, що педагог є не тільки посередником у вихованні культурно-історичних, моральних та естетичних цінностей, накопичених людством, а й транслятором досвіду творчої діяльності від одного покоління до іншого. У цьому випадку творчий досвід стає індикатором цінностей, способом передавання їх від однієї особистості до іншої в освітньому процесі. Тому сьогодення вимагає вирішення проблеми удосконалення музично-виконавської підготовки майбутніх викладачів вокалу, що потребує пошуку нових підходів щодо методики формування у них творчих умінь у процесі здобуття вищої музично-педагогічної освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків дослідження, їх достовірність та повнота викладу в опублікованих працях

Методологічно значущим моментом актуальності і необхідності розв'язання зазначеної вище проблеми, виступають, визначені автором, суперечності у системі роботи мистецьких закладів вищої освіти в Україні. Це, насамперед, стосується науково-методичної узгодженості вирішення завдань щодо підготовки викладачів, спроможних готувати майбутніх учителів як творчих особистостей.

Науковий апарат дисертаційного дослідження, зокрема, його наукова новизна та практичне значення, в цілому, сформульовано коректно. Структура і логіка розгортання дослідницького пошуку переконлива: від розгляду науково-теоретичних засад дослідження і визначення сутності ключових понять до апробації методики формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу.

Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування відповідного наукового інструментарію, який складається із вдало підібраних автором методів наукового пізнання – теоретичних, емпіричних, експериментальних та статистичних, що чітко відповідають змісту дисертаційного дослідження.

Дисертація ґрунтується на багатій джерельній базі. Автором проаналізовано 295 наукових джерел, в яких досліджувана проблема характеризується під кутом зору різних галузей науки, що створює передумови для системного висвітлення теми. Підвищенню ступеня обґрунтованості отриманих результатів сприяло використання у процесі дослідження праць вітчизняних та зарубіжних авторів.

Ознайомлення з дисертацією Пен Юй дає підстави стверджувати, що основні наукові положення щодо ключової категорії «творчі уміння», її сутності, змісту, структури, критеріїв, показників, рівнів сформованості; застосовані у межах дослідження сучасні концепції мистецької освіти, наукові підходи, що стали міцним науково-методологічним підґрунтям у визначенні педагогічних принципів, умов і методів їх формування у процесі здобуття

майбутніми викладачами вокалу вищої музично-педагогічної освіти, представлених в авторській моделі .(Дис. с. 118), викладено логічно і переконливо.

Висновки щодо ефективності застосування запропонованої моделі та рекомендації щодо її впровадження в процес професійної підготовки майбутніх викладачів вокалу ґрунтуються на власних дослідженнях здобувача.

Дисертацію написано на належному науковому рівні. Здобувач володіє теоретичними позиціями вирішення проблеми і методами її дослідження. Оформлення роботи справляє хороше враження.

Вірогідність і достовірність результатів дослідження підтверджено обґрунтованістю вихідних теоретико-методологічних положень, цілісністю та системністю їхнього аналізу, застосуванням під час наукового пошуку підходів, педагогічних принципів і умов, а також авторської методики формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу, що сприяли отриманню адекватних результатів дослідження, і знайшли своє відображення у 7 публікаціях, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 3 – апробаційного характеру

Зміст дисертації, її завершеність та оформлення

На основі глибокого аналізу літературних джерел, Пен Юй, у *першому розділі дисертації*, розкриває широку палітру термінологічного поля щодо категорії «творчість», «творчий розвиток», «творчі вміння» – і все це з позиції сучасних вимог до викладача вищої школи. Ми погоджуємося з думкою автора що «...викладач вищої школи має бути підготовленим професіоналом як за своїм фахом, так і за науково-педагогічним профілем, виступаючи актором освітньої галузі, який має вибудовувати методику роботи зі студентами на засадах засвоєних психолого-педагогічних і фахово-методичних знань, узагальнення інноваційних наукових здобутків, оволодіння здатністю до їх творчого, індивідуалізованого застосування в процесі занять музичним мистецтвом...» (Дис. с.48). Це дозволило дисертанту схарактеризувати творчі вміння викладача вокалу з позицій особистісного, науково-методологічного,

виконавсько-інтерпретаційного, художньо-просвітницького і методичного становлення. З врахуванням означеного, автором обґрунтовано структуру формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу в єдності мотиваційно-творчого, аналітико-герменевтичного, виконавсько-інтерпретаційного, науково-методичного та фахово-діяльнісного компонентів.

Проведений ретельний аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми в системі музично-педагогічної освіти дозволив Пен Юй, у *другому розділі*, обґрунтувати основні методологічні підходи – особистісно-персоналізований, герменевтичний та праксеологічний, а також встановити принципи їх реалізації, системне поєднання яких зумовлено потребами розвитку вищої мистецької освіти та свідчить про неординарний підхід до вирішення проблеми формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу в процесі їх підготовки до фахової діяльності.

З'ясування компонентної структури формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу Пен Юй пов'язує з мотиваційно-цільовою спрямованістю, пізнавально-аналітичною активністю, творчою інтуїцією, методичним досвідом та емоційною рефлексією майбутніх фахівців, узагальнюючи їх у мотиваційно-творчий, аналітико-герменевтичний, виконавсько-інтерпретаційний, науково-методичний та фахово-діяльнісний компоненти.

На основі доцільності формування цих компонентів дисертантом визначено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови, продуктивність і оригінальність яких зумовлено ціннісною їх сутністю. Пен Юй слушно акцентує увагу на тих чинниках, що прямо занурюють здобувачів вищої освіти у творчі виміри вокально-освітнього процесу, а саме – забезпечують комфортно-творче середовище; гармонізують вектори інтуїтивно-цілісного та свідомо-алгоритмованого опанування творчих умінь; актуалізують пропедевтично-апробаційні та педагогічно-практичні спрямованості процесу формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

З огляду на виокремлені педагогічні умови, дисертантом визначено й відповідний їм комплекс методів, що складають основу запропонованої Пен Юй авторської методики, яку організовано за трьома етапами: організаційно-мотиваційним, творчо-формульальним та творчо-компетентнісним.

Третій розділ дисертації присвячено висвітленню процедури та результатів констатувального та формульального експериментів з формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу в процесі підготовки до фахової діяльності.

Діагностуючи рівні сформованості творчих умінь здобувачів вищої освіти, Пен Юй застосував методи анкетування, тестування, аналізу результатів творчих завдань, адаптованих методик, авторської методики провокаційних завдань, педагогічного спостереження тощо.

Відповідно до компонентної структури досліджуваного феномена було визначено такі критерії: творчо-мобілізаційний, пізнавально-пошуковий, виконавсько-творчий, методико-креативний та творчо-педагогічний.

Обробка емпіричних даних дала можливість встановити наступні рівні сформованості творчих умінь майбутніх викладачів вокалу: гармонічно-творчий, творчо-компонентний, творчо-пошуковий та індіферентно-творчий.

Показники цих рівнів системно є виваженими і передбачали формування у майбутніх викладачів вокалу здатності до критеріального оцінювання співацької діяльності й методики формування творчих умінь, засвоєння тактовно-критичного оцінювання інноваційно-методичних ідей та педагогічного спілкування.

Відзначаючи цінність проведеного діагностичного дослідження, підкреслимо, що вдалося отримати репрезентативні блоки даних, які сприятимуть вибору оптимальних стратегій при розв'язанні проблеми формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

Підсумком дисертаційного дослідження став формульальний експеримент, упродовж якого відбувалась перевірка дієвості розробленої авторської методики та її поетапної реалізації. Ефективність методики забезпечувалася

педагогічними умовами, застосуванням комплексу методів, серед яких: стимуляція художніх асоціацій; тренінги на емоційно-вольову саморегуляцію; хмарні технології; рольові ігри комунікативного й сценічно-виконавського спрямування; створення вокально-інтонаційних вправ для формування певних вокальних навичок та інші.

Коректне і раціональне використання методів математичної статистики надійно підтвердило ефективність методики формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

Висновки і додатки до дисертаційного дослідження наочно демонструють практичну цінність проведеного дослідження, вони є внеском у побудову методичної системи формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, слід висловити окремі зауваження і побажання:

1. Дисертантом визначено особливість творчих умінь викладача вокалу, яка розуміється як здатність до особистісного й глибокого проникнення в сутність художнього замислу авторів вокальних творів та їх інтерпретації у виконавській, вербально-педагогічній і просвітницькій діяльності (Дис. с. 78). З огляду на таке визначення потребує ширшого пояснення використання автором поняття «просвітницька діяльність викладачів вокалу» з позиції формування в них творчих умінь.

2. Визначаючи зміст і структуру поняття «творчі уміння», автором не достатньо розкрито питання щодо їх рефлексивного складника, що і проявилось у факті визначення компонентів формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу, до складу якої рефлексія не увійшла.

3. З метою досягнення гармонізації інтуїтивно-цілісного та свідомо-алгоритмованого векторів опанування творчими уміннями майбутніх викладачів вокалу автором пропонується застосування міждисциплінарної координації, завдяки якій уможлиблюється досягнення суголосності змісту координаційних дій, методів і технологій формування творчих умінь майбутніх

викладачів вокалу (Дис. с. 115). Проте це тільки зазначено. Хотілося б, щоб автор більш детально розкрив сутність практичного впровадження засад міждисциплінарної координації та внутрішньо-предметних зв'язків.

4. В роботі представлено ґрунтовний загал педагогічних принципів формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу, серед яких зазначено принцип емерджентності. Відомо, що емерджент є атрибутом холізму як учення, який спрямовано на обґрунтування стрибкоподібного розвитку «організмичної цілісності», зокрема здобувача вищої освіти. На нашу думку в межах експериментального дослідження варто було б зазначити сам факт стрибкоподібного розвитку студентів щодо сформованості у них творчих умінь.

5. Оскільки в практичній частині дослідження автором пропонується завдання на цілеспрямоване варіювання виконавських засобів та аранжування мелодії за допомогою створення ритмового супроводу або імпровізації вокальних підголосків, бажано було б, з практичної точки зору, навести приклади такого аранжування, зокрема, в матеріалах додатку.

Висловлені зауваження і побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, якій притаманні оригінальність, високий теоретичний рівень, глибина наукових підходів щодо конкретизації основних категорій дослідження, визначення педагогічних принципів та умов, а також методичного забезпечення процесу формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

***Загальні висновки щодо відповідності дисертації встановленим
вимогам***

Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертації, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів та їх практичну значущість, вважаємо, що дисертація Пен Юй «Методика формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 «Порядку

присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.19) та Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, який затверджено Постановами Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, а її автор, Пен Юй, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент
кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Василь

Людмила ВАСИЛЕНКО

Ректор

Анатолій СОЛОНЕНКО

Підпис *Василенко Людмила*

Начальник відділу кадрів Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

17.01.2022р.